

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.411.003.07.2021

Danuta SUPERA
Wójt Gminy Dmosin

Urząd Gminy Dmosin
95-061 Dmosin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/21/003 – Realizacja przez gminy województwa łódzkiego zadań z zakresu nadzoru nad opróżnianiem zbiorników bezodpływowych i przyłączeniem posesji do sieci kanalizacji sanitarnej.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Dmosin, Dmosin 9, 95-061 Dmosin, zwany dalej „Urzędem” lub „Urzędem Gminy”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	W okresie objętym kontrolą Wójtem Gminy Dmosin była Danuta Supera, wybrana na to stanowisko w dniu 21 października 2018 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 5)</p>
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ocena sprawowanego przez gminy nadzoru nad wykonywaniem przez właścicieli nieruchomości obowiązku opróżniania zbiorników bezodpływowych, zgodnie z przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. 2. Ocena podejmowanych przez gminy działań mających na celu zidentyfikowanie nieruchomości, których właściciele winni wykonać obowiązek przyłączenia tych nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej (lub wyposażania nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych) oraz egzekwowanie od właścicieli nieruchomości realizacji tych obowiązków.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli zdarzenia mające wówczas miejsce miały wpływ na kontrolowany okres.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maciej Kończalik, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LLO/196/2021 z 18 listopada 2021 r. 2. Dariusz Krawczyk, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/199/2021 z 23 listopada 2021 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str.1-4)</p>

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W kontrolowanym okresie Wójt zapewniła organizacyjne przygotowanie Urzędu do realizacji zadań związanych z gospodarką ściekową, wyodrębniając komórki organizacyjne odpowiedzialne za ich realizację oraz dokonując podziału kompetencji i odpowiedzialności pracowników Urzędu zatrudnionych w tych komórkach.

W okresie objętym kontrolą Wójt w niewystarczający sposób realizowała obowiązek nadzoru przewidziany w treści art. 5 ust. 6 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach³. Zidentyfikowano wszystkie nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej. Jednakże pomimo niewykonania przez 79 właścicieli nieruchomości obowiązku ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, Wójt w kontrolowanym okresie nie wszczyniała postępowań administracyjnych, zmierzających do wydania decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wykonanie obowiązku ich przyłączenia. Wójt nie posiadała również pełnej wiedzy o nieruchomościach, których właściciele nie wykonali – wskazanego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości – obowiązku ich wyposażenia w zbiornik bezodpływowy lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych.

Nieskuteczne okazały się działania mające na celu ustalenie i ujęcie w prowadzonej przez Urząd „Ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków”⁴ pełnych danych dotyczących zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Brak wiedzy o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych w przypadku 830 nieruchomości uniemożliwiał prawidłowy nadzór nad systematycznym opróżnianiem zbiorników bezodpływowych przez ich właścicieli. W konsekwencji Wójt nie organizowała opróżniania zbiorników bezodpływowych, zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości.

W ograniczonym zakresie Wójt podejmowała także działania sprawdzające prawidłowość realizacji – przez właścicieli nieruchomości – obowiązku opróżniania zbiorników bezodpływowych, a także posiadanie umów na ich opróżnianie oraz dowodów uiszczenia opłat za ww. usługi. Kontrole w tym zakresie, przeprowadzone zostały zaledwie w sześciu spośród około 540 wykazanych w ewidencji nieruchomości wyposażonych w takie zbiorniki.

Wójt - realizując obowiązek wskazany w art. 9p ustawy o utrzymaniu czystości – weryfikowała sprawozdania składane przez podmioty prowadzące na terenie Gminy działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Nie zostały jednak wszczęte postępowania w sprawie wydania przez Wójta decyzji, nakładającej na przedsiębiorcę składającego nierzetelne sprawozdania karę pieniężną, o której mowa w art. 9xb pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. 2021, poz. 888 ze zm., dalej: „ustawa o utrzymaniu czystości”

⁴ zwanej dalej ewidencją

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Opis stanu faktycznego

1.1. W Gminie Dmosin, zadania dotyczące gospodarki ściekowej realizował Urząd. W strukturze organizacyjnej Urzędu wyodrębniono komórki organizacyjne realizujące zadania Wójta z zakresu gospodarki ściekowej. Zgodnie z obowiązującymi w okresie objętym kontrolą Regulaminami organizacyjnymi⁶ do zadań Referatu Rozwoju Lokalnego i Gospodarki Komunalnej⁷ należało m.in. planowanie i prowadzenie spraw dotyczących remontów i nowych inwestycji w zakresie odprowadzania ścieków, nadzór nad przestrzeganiem technologicznych czynności w zakresie eksploatacji oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji sanitarnej oraz przygotowanie projektów umów na odbiór ścieków, przyjmowanie wniosków o przyłączenie do sieci kanalizacyjnej nowych dostawców i wydawanie warunków technicznych na przyłączenie do sieci, a także nadzór nad prawidłowością wykonania nowego przyłącza, sporządzanie wymaganych sprawozdań dotyczących oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej.

Sprawy związane z gospodarką ściekową należały ponadto do zadań Stanowiska ds. Rolnictwa Gospodarki Odpadami, Ewidencji Działalności Gospodarczej, Spraw Obronnych, Obrony Cywilnej i Ochrony Informacji Niejawnych⁸, w tym m.in.: prowadzenie spraw związanych z kontrolami przestrzegania przepisów ustawy o utrzymaniu czystości, opracowanie, aktualizacja i koordynowanie realizacji regulaminu utrzymania czystości i porządku w Gminie, prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ww. ustawy oraz podejmowanie działań w zakresie egzekucji tych obowiązków, prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych, przydomowych oczyszczalni ścieków, prowadzenie działalności regulowanej w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str. 6-59)

Bezpośredni nadzór nad realizacją przez RRLiGK zadań Gminy w zakresie gospodarki komunalnej sprawował Zastępca Wójta Gminy Dmosin pełniący również funkcję kierownika RRLiGK.

Nadzór ten obejmował m.in. planowanie i prowadzenie spraw dotyczących remontów i nowych inwestycji dotyczących odprowadzania ścieków, opracowywanie pod względem formalno – prawnym wniosków o dofinansowanie inwestycji gminnych ze źródeł krajowych i zagranicznych oraz przygotowywanie pełnej dokumentacji do podpisywania umów na finansowanie inwestycji z funduszy krajowych i europejskich, wnioskowanie do budżetu o zabezpieczenia udziału własnego Gminy, nadzór nad przestrzeganiem technologicznych czynności w zakresie eksploatacji oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji sanitarnej, przygotowanie projektów umów na odbiór ścieków, przyjmowanie wniosków o przyłączenie do sieci kanalizacyjnej nowych dostawców, nadzór nad prawidłowością wykonania nowego przyłącza kanalizacyjnego, nadzór nad

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Regulaminy organizacyjne Urzędu Gminy Dmosin: wprowadzony w życie z dniem 29 czerwca 2015 r. zarządzeniem nr 0050.16.2015 Wójta Gminy Dmosin, wprowadzony w życie z dniem 10 stycznia 2019 r. zarządzeniem nr 005.3.2019 Wójta Gminy Dmosin z dnia 10 stycznia 2019 r. oraz wprowadzony w życie z dniem 1 kwietnia 2021 r. zarządzeniem Nr 0050.32.2021 Wójta Gminy Dmosin z dnia 1 kwietnia 2021 r. 1 kwietnia 2021 r.

⁷ Dalej „RRLiGK”

⁸ Dalej „Stanowisko ds. Gospodarki Odpadami”.

prowadzeniem konserwacji kanalizacji sanitarnej, sporządzanie wymaganych sprawozdań dotyczących oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej

Zadania w zakresie utrzymania czystości i porządku w Gminie oraz gospodarki odpadami powierzono inspektorowi zatrudnionemu na Stanowisku ds. Gospodarki Odpadami. Do zadań tych należały m.in. prowadzenie spraw związanych z ochroną środowiska wynikających m.in. z ustawy o utrzymaniu czystości, opracowanie, aktualizacja i koordynowanie realizacji regulaminu utrzymania czystości i porządku w Gminie, prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ustawy o utrzymaniu czystości, prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych, przydomowych oczyszczalni ścieków, prowadzenie rejestru działalności regulowanej w zakresie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str. 60-75)

Wójt Gminy upoważniła swojego Zastępcę do wydawania w jej imieniu decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej oraz innych rozstrzygnięć przewidzianych przez przepisy stanowiące podstawę do ich wydania. Upoważnienie to, obejmowało również prawo do podpisywania korespondencji kierowanej na zewnątrz Urzędu Gminy. Wójt upoważniła również inspektora zatrudnionego na Stanowisku ds. Gospodarki Odpadami do wydawania i podpisywania w imieniu Wójta decyzji z zakresu tej gospodarki, w tym zaświadczeń o dokonaniu wpisu do rejestru działalności regulowanej przedsiębiorcy odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu gminy oraz zezwoleń na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Ponadto inspektor na Stanowisku ds. Gospodarki Odpadami została upoważniona do podpisywania sprawozdań sporządzanych z zakresu prowadzonych spraw.

(akta kontroli str. 76, 175)

1.2. W okresie objętym kontrolą obowiązywały dwa *Regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Dmosin* przyjęte uchwałą Nr XXXI/187/17 Rady Gminy Dmosin z dnia 28 listopada 2017 r.⁹ oraz uchwałą Nr XXI/138/20 Rady Gminy Dmosin z dnia 2 października 2020 r.¹⁰ Zgodnie z zapisami ww. regulaminów właściciel nieruchomości, na której zamieszkują mieszkańcy miał obowiązek przyłączenia się do sieci kanalizacyjnej lub wyposażenia nieruchomości w szczelny zbiornik na nieczystości ciekłe odpowiadający wymaganiom wynikającym z przepisów odrębnych, w szczególności ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹¹ lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych spełniającą wymagania określone w przepisach odrębnych. Wskazano ponadto, na obowiązek usuwania nieczystości ciekłych poprzez zlecenie usługi uprawnionemu przedsiębiorcy z częstotliwością i w sposób gwarantujący, że nie nastąpi przepelnienie zbiornika. Regulamin ten zawierał elementy określone w art. 4 ustawy o utrzymaniu czystości.

(akta kontroli str. 77-95)

Projekty regulaminów zostały pozytywnie zaopiniowane przez Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Brzezinach. Projekt regulaminu przyjętego uchwałą Nr XXXI/187/17 z dnia 28 listopada 2018 r. Wójt Gminy przedstawiła na posiedzeniach Komisji Rady Gminy w 2017 r.¹². Jego wprowadzenie Wójt

⁹ uchwała Nr XXXI/187/17 Rady Gminy Dmosin z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Dmosin (obowiązująca od 1 stycznia 2018 r.).

¹⁰ uchwała Nr XXI/138/20 Rady Gminy Dmosin z dnia 2 października 2020 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Dmosin (obowiązująca od dnia 1 stycznia 2021 r.).

¹¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1333 ze zm.

¹² Projekt Regulaminami utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Dmosin (obowiązującego od 1 stycznia 2018 r.) omawiano na posiedzeniu Komisji Rewizyjnej w dniu 27 września 2017 r., Komisji Rzemiosła, Usług i Ochrony Środowiska

uzasadniała wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbieranych frakcji odpadów¹³. Projekt kolejnego regulaminu przyjętego uchwałą Nr XXI/138/20 z dnia 2 października 2020 r. Wójt przedstawiła na posiedzeniu Komisji Rady Gminy w dniu 28 września 2020 r.

(akta kontroli str. 96-127, 341, 342)

W badanym okresie obowiązywały w Gminie dwa regulaminy określające zasady odprowadzania ścieków na terenie Gminy: wprowadzony uchwałą Nr XLV/342/10 Rady Gminy Dmosin z dnia 20 sierpnia 2010 r. *Regulamin odprowadzania ścieków na terenie Gminy Dmosin*¹⁴ oraz wprowadzony uchwałą Nr IV/32/19 Rady Gminy Dmosin z dnia 31 stycznia 2019 r. *Regulamin dostarczenia wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Dmosin*¹⁵, którego projekt został pozytywnie zaopiniowany przez organ regulacyjny¹⁶. Przedmiotowe regulaminy zawierały elementy określone w art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹⁷. W warunkach przyłączenia do sieci określonych w *Regulaminie dostarczenia wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Dmosin* wskazano m.in. jakie dane powinien zawierać wniosek o określenie warunków przyłączenia nieruchomości do sieci wodnokanalizacyjnej, czas jaki ma Gmina na przyłączenie lub na wydanie informacji o braku możliwości przyłączenia a także, co powinny zawierać warunki przyłączenia. W zakresie technicznych warunków określających możliwości możliwość dostępu do usług wodociągowo – kanalizacyjnych określono, kiedy Gmina ma prawo odmówić przyłączenia do sieci oraz ustalono ww. warunki umożliwiające dostęp do sieci.

(akta kontroli str. 128-148, 336-337)

1.3. Gmina prowadziła ewidencję zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne oraz ewidencję przydomowych oczyszczalni ścieków¹⁸ (oddzielnie dla 31 miejscowości), o której mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości.

W ewidencji przewidziane były informacje dotyczące m.in.: adresu nieruchomości oraz imienia i nazwiska jej właściciela, pojemności zbiornika bezodpływowego, nazwy firmy wywozowej, rocznej częstotliwości wywożenia ścieków, zainstalowania przydomowej oczyszczalni, przyłączenia nieruchomości do kanalizacji sanitarnej, prowadzonych kontroli oraz nałożonych kar. Aktualizacji wpisów Gmina dokonywała na podstawie ankiet składanych przez właścicieli nieruchomości, a w zakresie umów zawartych z uprawnionym podmiotem na świadczenie usług asenizacyjnych, także na podstawie wykazów dołączanych przez te podmioty do sprawozdań, o których mowa w art. 9o ustawy o utrzymaniu czystości.

Dla potrzeb aktualizacji ewidencji na stronie internetowej Gminy zamieszczono w grudniu 2011 r. i zaktualizowano w listopadzie 2018 r. druki ankiety dotyczące ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli str. 176)

Według danych zawartych w sprawozdaniach „SG-01 Statystyka gminy Gospodarka mieszkaniowa i komunalna” za 2019 i 2020 r., liczba budynków mieszkalnych na terenie Gminy, wynosiła na koniec 2019 r. – 1598 i na koniec 2020 r. – 1599

---

w dniu 29 września 2017 r. oraz Komisji Ochrony Zdrowia, Oświaty, Kultury Przestrzegania Prawa i Porządku Publicznego w dniu 3 października 2017 r.

¹³ Dz. U. z 2017 r. poz. 19

¹⁴ Zwany dalej „Regulaminem odprowadzania ścieków” (obowiązujący od dnia 24 października 2010 r.)

¹⁵ Zwany dalej „Regulaminem dostarczenia wody i odprowadzania ścieków” (obowiązujący od dnia 8 marca 2019 r.)

¹⁶ Postanowienie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie Nr WA.RET.070.2.284A.1.2019z dnia 19 lutego 2019 r.

¹⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028

¹⁸ zwane dalej ewidencją

W omawianych sprawozdaniach wykazano (na podstawie ewidencji) odpowiednio 542 i 534 nieruchomości wyposażone w zbiorniki bezodpływowe i 20 nieruchomości wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków (w każdym roku). Uwzględniając nieruchomości przyłączone do sieci kanalizacji sanitarnej, Wójt nie posiadała wiedzy o sposobie prowadzenia gospodarki ściekowej na 830 nieruchomościach z terenu gminy Dmosin.

(akta kontroli str. 177-187)

Szczegółowe badanie próby obejmującej pięć losowo wybranych lokalizacji (Dmosin, Dmosin Pierwszy, Dmosin Drugi, sołectwo Osiny, sołectwo Osiny-Zarębów) wykazało, że Wójt nie miała wiedzy o sposobie gospodarowania ściekami bytowymi na 85 spośród 427 budynków mieszkalnych (według zestawienia nieruchomości). W ewidencji dla tych miejscowości wykazano, że zbiorniki bezodpływowe zainstalowano w 140 nieruchomościach, do kanalizacji sanitarnej przyłączonych zostało 201 nieruchomości, a na jednej zainstalowano przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. W ewidencji nie wskazano zatem sposobu realizacji gospodarki ściekowej dla 85 nieruchomości (szerzej w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 261-295)

Wójt nie ustaliła pełnego wykazu właścicieli nieruchomości, wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, którzy nie zawarli umów na ich opróżnianie. (szerzej w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 176, 346-352)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prowadzona w Gminie ewidencja dotycząca zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków (zawierająca również informacje o nieruchomościach przyłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej) prowadzona była w sposób nierzetelny. W ewidencji, ujęte były również nieruchomości, dla których nie określono sposobu usuwania nieczystości ciekłych.

Analiza sposobu usuwania nieczystości ciekłych z nieruchomości losowo wybranych miejscowości wykazała, że:

– w miejscowości Dmosin – na podstawie zestawienia nieruchomości znajdowało się 107 budynków mieszkalnych. Według wpisów w ewidencji zbiorniki bezodpływowe zainstalowane zostały w 13 nieruchomościach, do kanalizacji sanitarnej przyłączone zostały 72 nieruchomości, nie było zainstalowanych przydomowych oczyszczalni ścieków. W ewidencji nie wskazano zatem sposobu odprowadzania ścieków dla 22 budynków.

– w miejscowości Dmosin Pierwszy – według zestawienia nieruchomości – znajdowały się 53 budynki mieszkalne. Według ewidencji zbiorniki bezodpływowe zainstalowane zostały w 22 nieruchomościach, do kanalizacji sanitarnej przyłączone zostały 24 nieruchomości, nie zainstalowano żadnej przydomowej oczyszczalni ścieków. W ewidencji nie wskazano zatem sposobu odprowadzania nieczystości ciekłych z siedmiu budynków mieszkalnych.

– w miejscowości Dmosin Drugi – według zestawienia nieruchomości – znajdowało się 90 budynków mieszkalnych. Według ewidencji zbiorniki bezodpływowe zainstalowane zostały w 42 nieruchomościach do kanalizacji sanitarnej przyłączonych zostało 36 nieruchomości, zainstalowano jedną przydomową oczyszczalnię ścieków. Nie wskazano sposobu odprowadzania nieczystości ciekłych dla 11 budynków mieszkalnych.

– w sołectwie Osiny – według zestawienia nieruchomości – znajdowało się 100 budynków mieszkalnych. Według ewidencji zbiorniki bezodpływowe

zainstalowane zostały w 21 nieruchomościach, do kanalizacji sanitarnej przyłączonych zostało 50 nieruchomości, nie było zainstalowanych przydomowych oczyszczalni ścieków. Nie wskazano sposobu odprowadzania nieczystości ciekłych dla 29 budynków mieszkalnych.

– w sołectwie Osiny-Zarębów – według zestawienia nieruchomości – znajdowało się 77 budynków mieszkalnych. Według ewidencji zbiorniki bezodpływowe zainstalowane zostały w 42 nieruchomościach, do kanalizacji sanitarnej przyłączonych zostało 19 nieruchomości, nie zainstalowano przydomowych oczyszczalni ścieków. Nie wskazano sposobu odprowadzania nieczystości ciekłych dla 16 budynków mieszkalnych.

(akta kontroli str. 233-298)

Wójt wyjaśniła, że aktualizacja ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków dla wszystkich posesji – z uwagi na zakres zadań przypisanych do stanowiska ds. Rolnictwa, Gospodarki Odpadami, Ewidencji Działalności Gospodarczej, Spraw Obronnych, Obrony Cywilnej i Ochrony Informacji Niejawnych – mogłaby ograniczyć realizację innych pełnionych przez pracownika obowiązków związanych z bieżącym i nieprzerwanym funkcjonowaniem Gminy.

Wójt wskazała również, że w celu aktualizacji ewidencji zostały umieszczone na stronie BIP gminy oraz na stronie Urzędu (w grudniu 2011 roku i zaktualizowane w listopadzie 2018 roku) linki zawierające: druk ankiety dotyczącej ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, jak również druk zgłoszenia przydomowej oczyszczalni ścieków. Oczekiwania Urzędu, iż mieszkańcy będą powyższe dokumenty składać, nie zostały jednak spełnione.

(akta kontroli str. 346-352)

2. Wójt, w okresie objętym kontrolą w niewystarczający sposób realizował obowiązek nadzoru przewidziany w treści art. 5 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości. Nie zostały zidentyfikowane nieruchomości, których właściciele pomimo obowiązku, określonego w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy nie wyposażyli tych nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. Nieskuteczne były działania Wójta mające na celu ustalenie rzeczywistej liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w jakie zostały wyposażone nieruchomości na terenie Gminy. Wójt nie posiadała wiedzy o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych w przypadku 830 nieruchomości, (w tym 85 nieruchomości objętych badaniem szczegółowym).

(akta kontroli str. 177-187)

Wójt Gminy wyjaśniła, że znajdujące się na terenie gminy posesje niepodłączone do sieci kanalizacyjnej i niewyposażone w przydomowe oczyszczalnie ścieków, w zdecydowanej większości były w lokalizacjach, w których nie ma technicznych możliwości przyłączenia do sieci. Ewidencja zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne oraz ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków została założona w 2011 roku na podstawie ankiet składanych przez mieszkańców gminy. Braki dotyczące odbioru z nieruchomości nieczystości ciekłych, w tym informacji o sposobie ich odbioru wynikały z faktu, iż dostarczone do Urzędu ankiety nie zawierały wszystkich wymaganych danych.

Uzupełnianie informacji o usuwaniu z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych prowadzone było na podstawie: zgłoszeń przydomowych oczyszczalni ścieków, sprawozdań kwartalnych składanych przez przedsiębiorców, przeprowadzonych kontroli oraz na podstawie danych uzyskanych z Referatu Podatkowego i Referatu Rozwoju Lokalnego i Gospodarki Komunalnej w zakresie przyłączy do kanalizacji sanitarnej.

OCENA CZĄSTKOWA

W kontrolowanym okresie Wójt zapewniła organizacyjne przygotowanie Urzędu do realizacji zadań związanych z gospodarką ściekową, wyodrębniając komórki organizacyjne odpowiedzialne za ich realizację oraz dokonując podziału kompetencji i odpowiedzialności pracowników Urzędu zatrudnionych w tych komórkach.

W obowiązującym na terenie Gminy regulaminie utrzymania czystości i porządku określono warunki dotyczące gospodarki ściekowej, a w regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków warunki dotyczące możliwości dostępu do usług wodociągowo - kanalizacyjnych.

W ograniczonym zakresie Wójt sprawowała nadzór nad realizacją obowiązku pozbywania się przez właścicieli nieruchomości, zebranych nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi. Wójt nie zidentyfikowała wszystkich nieruchomości, których właściciele nie wykonali obowiązku wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. Podejmowane w Gminie działania mające na celu ustalenie rzeczywistej liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków były nieskuteczne. Ze względu na brak informacji o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych w ponad połowie nieruchomości brak było możliwości zweryfikowania rzetelności prowadzonej przez Gminę ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

OBSZAR

2. Opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych.

Opis stanu faktycznego

2.1. Wójt w ograniczonym zakresie weryfikował obowiązek opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków przez podmiot posiadający zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, a także posiadanie przez właścicieli nieruchomości umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych, jak również dowodów uiszczenia opłat za ww. usługi związane z opróżnianiem zbiorników bezodpływowych.

W ramach nadzoru nad realizacją obowiązku pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy o czystości i przepisami odrębnymi, w badanym okresie przeprowadzono kontrolę sześciu nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe. Przedmiotem tych kontroli były:

- umowy na opróżnianie zbiornika, zawarte z przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie Wójta Gminy Dmosin na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych,
- dowody uiszczenia opłat za te usługi.

Ustalenia kontroli wykazały, że wszyscy kontrolowani właściciele nieruchomości posiadali umowy o świadczenie usług asenizacyjnych, zawarte z uprawnionymi podmiotami, a także udokumentowali w badanym okresie wykonanie usług asenizacyjnych dowodami zapłaty za te usługi¹⁹.

¹⁹ Wola Cyrusowa 10 – zbiornik o pojemności (brak danych w ewidencji), udokumentowano opróżnienie zbiornika w okresie 2020-2021 (do 07.07.) – 6 krotnie,

Dmosin Pierwszy 13A – zbiornik o pojemności 40 m³, udokumentowano opróżnienie zbiornika w okresie 2020-2021 (do 23.06.) – 8 krotnie,

Kołacinek 34 – zbiornik o pojemności 20 m³, udokumentowano opróżnienie zbiornika w okresie 2020 (do 09.09.) – 2 krotnie,

Osiny 136 – zbiornik o pojemności 15 m³, udokumentowano opróżnienie zbiornika w 2020 (do 09.07.) – 2 krotnie,

Osiny 13A – zbiornik o pojemności 8 m³, udokumentowano opróżnienie zbiornika w 2020 (do 25.06.) – 1 krotnie,

Dmosin Pierwszy 29 – zbiornik o pojemności (brak danych w ewidencji), udokumentowano opróżnienie zbiornika w 2020 (do 19.06.) – 4 krotnie,

(akta kontroli str. 188-199)

2.2. Gmina prowadziła „Ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie Gminy Dmosin”. Ewidencja opublikowana była na stronie internetowej Gminy w zakładce „Gospodarka odpadami”. W kontrolowanym okresie zezwolenia – wydane przez Wójta Gminy Dmosin, zgodnie z art. 7 ust. 6 ustawy o czystości i porządku w gminach – na prowadzenie na terenie Gminy działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych posiadało 12 podmiotów. W okresie objętym kontrolą Wójt nie cofnął żadnej decyzji zezwalającej na działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str. 200-201)

2.3. W badanym okresie wszyscy przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości złożyli kwartalne sprawozdania z prowadzonej działalności. Sprawozdania zostały złożone terminowo i zawierały wymagane informacje określone w art. 9o ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości. W przypadku jednego przedsiębiorcy²⁰ złożone sprawozdania nie zawierały wymaganych wykazów o których mowa w art. 9o ust. 4 ustawy o utrzymaniu czystości.

(akta kontroli str. 202-229)

Wójt, w wyniku dokonanej weryfikacji sprawozdań wezwała przedsiębiorcę do ich uzupełnienia. Wójt nie wszczynając postępowania w sprawie wydania decyzji, nakładającej na przedsiębiorcę składającego nierzetelne sprawozdania, karę pieniężną, o której mowa w art. 9xb pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości.

(akta kontroli str. 346-352)

Prawidłowość sporządzenia – przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych – kwartalnych sprawozdań, zbadano dla dwóch przedsiębiorców odprowadzających zebrane nieczystości ciekłe do punktu zlewnego – Oczyszczalnia Ścieków Dmosin Drugi:

- przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie nr LOŚ.6233.2.2012 – na podstawie sprawozdań złożonych za okres 2019 - 2020
- przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie nr GO.6233.3.2017 – na podstawie sprawozdań za okres 2021 I kwartał - III kwartał.

Sprawozdania złożone zostały terminowo. Zawierały wszystkie informacje wymagane art. 9o ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości. W sprawozdaniach złożonych przez przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie nr GO.6233.3.2017 wykazy o których mowa w art. 9o ust. 4 ww. ustawy, złożone zostały za poszczególne kwartały 2019 r. w formie oświadczenia na koniec roku oraz za I i II kwartał 2020 r. po II kwartale 2020 r.

Analiza danych zawartych w sprawozdaniach oraz danych z punktu zlewnego, wykazała zgodność ilości nieczystości odebranych z nieruchomości na terenie gminy z ilością dostarczoną do oczyszczalni.

(akta kontroli str. 299-335)

2.4. W latach 2019-2021 w prowadzonym w Urzędzie „Rejestrze skarg, wniosków i petycji” nie były odnotowane żadne skargi dotyczące gospodarki ściekowej.

(akta kontroli str. 230-232)

²⁰ posiadającego zezwolenia nr GO.6233.3.2017

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wójt, pomimo obowiązku nadzoru przewidzianego w treści art. 5 ust. 6 ustawy, a także obowiązku kontroli przewidzianego w art. 6 ust. 5a ustawy nie podejmowała w stosunku do właścicieli nieruchomości, którzy gromadzili nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych, skutecznych działań w zakresie sprawdzania częstotliwości ich opróżniania. Wójt nie ustaliła pełnego wykazu właścicieli nieruchomości, wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, którzy nie zawarli umów na ich opróżnianie i w konsekwencji nie zorganizowała dla tych nieruchomości opróżniania zbiorników, zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy.

W ewidencji zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne oraz ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków, występowały nieruchomości dla których nie wskazano sposobu gromadzenia nieczystości ciekłych oraz nieruchomości dla których nie zostały wskazane firmy, z którymi zawarto umowy na świadczenie usług asenizacyjnych.

(akta kontroli str. 176)

Wyjaśniając przyczyny nie organizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów, do czego zobowiązywał art. 6 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości, Wójt wskazała ograniczone możliwości kadrowe Urzędu, a także praktyczną stronę procedury administracyjnej – jej przewlekłość, długotrwałość, koszty oraz niepewność ostatecznego efektu.

(akta kontroli str. 346-352)

2. Wójt nie wszczynił postępowań w sprawie wydania decyzji nakładającej na przedsiębiorcę karę pieniężną – o której mowa w art. 9xb pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości.

Zgodnie z art. 9xb pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, przedsiębiorca, który przekazuje nierzetelne sprawozdanie podlega karze pieniężnej w wysokości od 200 zł do 500 zł, jeżeli sprawozdanie zostanie uzupełnione lub poprawione w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania, o którym mowa w art. 9p ust. 2, a w przypadku niezastosowania się do wezwania od 500 zł do 5000 zł; Prawo do nałożenia przez Wójta kary pieniężnej wynikało z przepisu art. 9zb ust. 1b powyższej ustawy.

Sprawozdania jednego przedsiębiorcy złożone w kontrolowanym okresie nie spełniały wymogów określonych art. 9o ust. 4 ustawy o utrzymaniu czystości:

– przedsiębiorca prowadzący działalność na podstawie decyzji Wójta nr GO.6233.3.2017, do sprawozdań składanych w 2019 r. oraz sprawozdań złożonych za I i II kwartał 2020 r. nie dołączył wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie objętym sprawozdaniem zawarł umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, oraz wykazu właścicieli nieruchomości, z którymi umowy te uległy rozwiązaniu lub wygasły.

W oświadczeniu złożonym przez przedsiębiorcę dotyczącym wszystkich kwartałów 2019 r. (brak daty oświadczenia) wskazano, że w kwartale I oraz III 2019 r. nie były zawarte żadne umowy, natomiast w kwartale II i IV 2019 r. zawarto po jednej umowie (ze wskazaniem właściciela i adresu nieruchomości) na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości płynnych. W oświadczeniu dotyczącym I i II kwartału 2020 r. przedsiębiorca podał, że w tym okresie nie zawarł żadnej umowy. Począwszy od III kwartału 2020 r. do sprawozdań dołączone były wykazy właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie sprawozdawczym zawarto umowy lub umowy takie zostały rozwiązane,

(akta kontroli str. 202-229)

Wyjaśniając przyczyny nie wszczynania w odniesieniu do przedsiębiorcy, który złożył nierzetelne sprawozdania, postępowań w sprawie wydania decyzji nakładającej na przedsiębiorcę karę pieniężną, Wójt wskazała, że po telefonicznym kontakcie przedsiębiorca uzupełnił wykaz, został pouczone o konieczności składania takich wykazów przy każdym kwartalnym sprawozdaniu i począwszy od III kwartału 2020 roku składał sprawozdania łącznie z wykazami dotyczącymi danego kwartału.

(akta kontroli str. 346-352)

OCENA CZĄSTKOWA

W ograniczonym zakresie Wójt podejmował w stosunku do właścicieli nieruchomości, którzy gromadzili nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych, działania obejmujące sprawdzanie prawidłowości realizacji przez nich obowiązku opróżniania zbiorników. Kontrole częstotliwości opróżniania, posiadania przez właścicieli nieruchomości umów z uprawnionymi podmiotami na opróżnianie zbiorników bezodpływowych, jak również dowodów uiszczenia opłat za usługi związane z ich opróżnianiem lub innych dowodów wskazujących wykonanie tego obowiązku, przeprowadzone zostały zaledwie w sześciu nieruchomościach, spośród około 540 wyposażonych w takie zbiorniki.

W konsekwencji nieustalenia wszystkich nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, a także właścicieli tych nieruchomości, którzy nie zawarli umów na ich opróżnianie, Wójt nie organizował opróżniania zbiorników bezodpływowych, zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości.

Nie były wszczynane postępowania w sprawie wydania przez Wójta decyzji, nakładającej na przedsiębiorcę składającego nierzetelne sprawozdania karę pieniężną, o której mowa w art. 9xb pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości.

OBSZAR

3. Przyłączanie nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej.

Opis stanu faktycznego

3.1. Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Dmosin o łącznej długości 17,25 km została rozpoczęta w 2011 r., a zakończona w 2018 r. Została ona wybudowana w miejscowościach: Dmosin (107 budynków mieszkalnych), Dmosin Pierwszy (53 budynki mieszkalne), Dmosin Drugi (91 budynków mieszkalnych), Osiny (100 budynków mieszkalnych) oraz Osiny Zarębów (77 budynków mieszkalnych).

Na podstawie sprawozdań SG-01 za 2019 r. oraz za 2020 r.: do kanalizacji sanitarnej podłączonych zostało łącznie 202 odbiorców na koniec 2019 r. oraz 215 odbiorców na koniec 2020 r.

Urząd na podstawie zestawienia nieruchomości oraz wykazu odbiorców wody zidentyfikował wszystkie 327 nieruchomości, których właściciele zobowiązani byli do podłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej. Do sieci według stanu na dzień 9 grudnia 2021 r. podłączono łącznie 237 nieruchomości, z tego 55 w okresie objętym kontrolą. Do istniejącej sieci nie zostało podłączonych 90 nieruchomości, w tym: 79 pomimo istniejących technicznych możliwości ich przyłączenia i 11 nieruchomości niezamieszkałych.

(akta kontroli str. 149-162, 166-167, 343)

W celu ustalenia, czy na terenie Gminy podłączono do sieci kanalizacji sanitarnej nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do podłączenia, na podstawie losowo wybranych trzech odcinków znajdujących się w czterech miejscowościach: Osiny, Dmosin, Dmosin Pierwszy i Dmosin Drugi porównano kompletność danych przedstawionych przez kontrolowaną jednostkę z danymi wynikającymi z „Zestawienia nieruchomości według rodzajów” opracowanego w związku z ustaleniem podatku od nieruchomości, „Listy kart odbiorców” usług odprowadzania ścieków do kanalizacji sanitarnej oraz „Ewidencji zbiorników bezodpływowych na

nieczystości płynne oraz ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków²¹. Analiza ww. dokumentacji wykazała, iż:

- spośród 117 nieruchomości znajdujących się przy drodze powiatowej Kołacin – Głowno oraz przy tzw. ul. Fabrycznej w miejscowości Osiny, 90 zostało przyłączonych do sieci kanalizacyjnej. Bez wysyłania wezwań informujących o wynikającym z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o czystości obowiązku podłączenia się do sieci, zostało przyłączonych 82 nieruchomości. Gmina pismem z dnia 8 września 2020 r. skierowała do właścicieli 27 nieprzyłączonych nieruchomości ww. wezwania. Po ich otrzymaniu właściciele ośmiu kolejnych nieruchomości przyłączyli się do sieci zawierając z Gminą umowę, w której zobowiązali się do odprowadzania ścieków do kanalizacji sanitarnej, a Gmina m.in. do ich odbioru, utrzymania i zapewnienia prawidłowego działania instalacji urządzeń kanalizacyjnych. Pozostałych 19 właścicieli nieruchomości do dnia zakończenia kontroli nie wypełniło obowiązku przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej;
- w miejscowości Dmosin i Dmosin Pierwszy (przy drodze gminnej tzw. szkolnej – odcinek sieci kanalizacyjnej zbudowany w ramach II etapu budowy) spośród 12 nieruchomości mogących przyłączyć się do tego odcinka sieci, przyłączonych zostało 10 nieruchomości, natomiast dwie, w tym po jednej zamieszkałej i niezamieszkałej nie zostały przyłączone;
- w miejscowości Dmosin Pierwszy (sieć kanalizacji zbudowana w III etapie inwestycji w 2018 r.) spośród 40 nieruchomości które mogły przyłączyć się do tego odcinka sieci, przyłączone zostały 23 nieruchomości. Nieprzyłączonych zostało 17 nieruchomości, w tym 10 z uwagi na brak technicznych możliwości przyłączenia, jedna posiadająca przydomową oczyszczalnię ścieków, cztery nieruchomości zamieszkałe, których właściciele nie wypełnili obowiązku ich przyłączenia do sieci oraz dwie nieruchomości niezamieszkałe.

(akta kontroli str. 154-174, 176, 261-298, 338-339, 344-345)

Według wyjaśnień Wójta mieszkańcy miejscowości Dmosin, Dmosin Pierwszy oraz Dmosin Drugi byli informowani o obowiązku przyłączenia się do istniejącej sieci kanalizacyjnej na wiejskich zebraniach, a także przez konserwatorów sieci kanalizacyjnej podczas dokonywania odczytów wodomierzy.

(akta kontroli str. 346-352)

Pomimo, braku realizacji obowiązku podłączenia do sieci kanalizacyjnej przez właścicieli 79 spośród 329 nieruchomości Wójt Gminy nie wszczynał postępowań administracyjnych w celu wydania decyzji nakazujących wykonanie tego obowiązku.

(akta kontroli str. 154-162, 346-352)

3.2. W Urzędzie brak jest dokumentów potwierdzających realizację w kontrolowanym okresie działań informacyjno – edukacyjnych podejmowanych w celu zwiększenia liczby użytkowników sieci kanalizacyjnej.

Według wyjaśnień Wójta wykorzystywana była *każda okoliczność, aby informować mieszkańców o obowiązku przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej, wskazywano możliwości pozyskania dofinansowania na budowę przyłączy z programu priorytetowego dla osób fizycznych - dotacje na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych przeznaczonych na wykonanie przyłączy kanalizacyjnych realizowanego przez WFOŚiGW w Łodzi w latach 2015-2019. (...) Informację przekazywano mieszkańcom podczas zebrań wiejskich, informacji udzielali również konserwatorzy sieci kanalizacyjnej podczas dokonywania odczytów wodomierzy.*

(akta kontroli str. 346-352)

²¹ Zwana dalej „ewidencją”.

3.3. Gmina nie zapewniała mieszkańcom możliwości dofinansowania realizacji podłączeń nieruchomości do sieci kanalizacyjnej, natomiast w celu ich zachęcenia do przyłączenia Urząd Gminy przekazywał nieodpłatnie wraz z warunkami technicznymi projekt przyłącza kanalizacyjnego do danej nieruchomości. W ocenie Wójta czynność ta *ułatwiła i pozwoliła zmniejszyć koszty przyłączenia o koszt wykonania dokumentacji projektowej.*

(akta kontroli str. 346-352)

3.4. W badanym okresie Gmina nie występowała o środki na budowę sieci kanalizacji sanitarnej.

Realizacja ostatniego etapu inwestycji pn. „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączeniami w miejscowości Dmosin Pierwszy, Dmosin Drugi, Dmosin – III etap” została zakończona w dniu 30 listopada 2018 r. Jej wartość wyniosła 1.797,1 tys. zł, w tym: środki własne – 601,8 tys. zł, budżet UE – 873,4 tys. zł, pożyczka z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - 321,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 152-153)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W okresie objętym kontrolą Wójt, pomimo niewykonania przez 79 właścicieli nieruchomości obowiązku przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, wbrew obowiązkowi określonemu w art. 5 ust. 7 zw. z art. 5 ust. 1 pkt 2. ustawy o utrzymaniu czystości nie wszczął ani jednego postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wykonanie ww. obowiązku

(akta kontroli str.154-162)

Wójt wyjaśniła, że *Urząd brał pod uwagę praktyczną stronę procedury administracyjnej – jej przewlekłość, długotrwałość, koszty oraz niepewność ostatecznego efektu. Ważnym elementem brany pod uwagę jest zubożenie społeczeństwa. Często są to osoby starsze o niskich emeryturach oraz rodziny o niskich dochodach. Jak się w praktyce okazywało do sieci podłączali się właściciele nieruchomości, którzy byli w stanie podjąć finansowo obowiązkowi związanym z przyłączeniem. Brak podłączenia pojawił się u zdecydowanej większości właścicieli posesji, którzy jak wskazywali, nie byli w stanie udźwignąć ciężaru niebagatelnych dla nich kosztów.*

(akta kontroli str. 346-352)

Zdaniem NIK, ustalenie faktu niewykonania przez właściciela nieruchomości ciążącego na nim obowiązku jej podłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej obliuguje wójta do wydania decyzji administracyjnej nakazującej przyłączenie nieruchomości do sieci. W przypadku uchylania się właściciela nieruchomości od realizacji ww. obowiązku, Wójt nie może zadecydować o odstąpieniu od wydania decyzji nakazującej jego wykonanie, ani też dokonać wyboru rozstrzygnięcia pozytywnego lub negatywnego dla strony. NIK, przyjmując do wiadomości przedstawioną argumentację dotyczącą ciężkiej sytuacji materialnej niektórych mieszkańców Gminy, zauważa jednak, że ustawodawca nie przewidział możliwości zwolnienia właściciela nieruchomości z tego obowiązku uwzględniając aspekt ekonomiczny, związany z poniesieniem kosztów budowy takiego przyłącza. Artykuł 5 ust. 1–4. ustawy o utrzymaniu czystości ma charakter bezwzględnie obowiązujący i ustawodawca nie przewidział żadnych wyjątków, zarówno o charakterze przedmiotowym, jak i podmiotowym, od jego stosowania. Decyzja ta, nie ma więc charakteru uznaniowego tj. konieczność jej wydania nie jest pozostawiona ocenie organu i nie zależy od takich okoliczności jak sytuacja majątkowa czy życiowa osoby zobowiązanej.

OCENA CZĄSTKOWA

Wójt w niewłaściwy sposób realizował obowiązek nadzoru nad przyłączaniem nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej. Zidentyfikował właścicieli nieruchomości którzy, pomimo takiego obowiązku nie przyłączyli nieruchomości do istniejącej na terenie Gminy sieci kanalizacyjnej. Jednakże pomimo niewykonania przez 79 właścicieli nieruchomości obowiązku ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej w okresie objętym kontrolą, nie wszczynał postępowań administracyjnych zmierzających do wydania decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wykonanie obowiązku ich przyłączenia. Podejmowane przez Wójta działania informacyjne miały wpływ na zwiększenie liczby użytkowników sieci. Gmina nie zapewniła mieszkańcom możliwości dofinansowania realizacji podłączeń nieruchomości do sieci kanalizacyjnej. Zapewniono natomiast przekazanie nieodpłatnie właścicielom nieruchomości projektu przyłącza kanalizacyjnego do sieci wraz z warunkami technicznymi, zmniejszając tym samym koszty przyłączenia.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na konieczność organizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów z przedsiębiorcami posiadającymi zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.
Wnioski	1. Zaktualizować ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, poprzez uzupełnienie danych o sposobie gromadzenia nieczystości ciekłych przez właścicieli wszystkich nieruchomościach na terenie Gminy. 2. Zidentyfikować wszystkie nieruchomości, których właściciele nie realizowali wynikającego z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości, obowiązku wyposażenia nieruchomości w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. 3. Zidentyfikować właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów z przedsiębiorcami posiadającymi zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, nie posiadają dowodów uiszczenia opłat za realizację ww. usług lub innych dowodów wskazujących na wykonanie obowiązku opróżniania tych zbiorników. 4. Wszczynać postępowania w sprawie wydania decyzji nakładającej, określone w art. 9xb pkt 1 ustawy kary grzywny na przedsiębiorców, którzy złożyli nierzetelne sprawozdania wskazane w art. 9 o ustawy o utrzymaniu czystości. 5. Podjąć działania mające na celu wyegzekwowanie – wynikającego z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości – obowiązku przyłączenia się do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 31 grudnia 2021 r.

Kontrolerzy

Maciej Kończalik
główny specjalista k.p.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

p.o. Dyrektor
Piotr Walczak

.....
podpis

Dariusz Krawczyk
doradca techniczny

.....
podpis